

RELACION

PËR

PROJEKTLIGJIN “PËR ZHVILLIMIN DHE PJESËMARRJEN E FORCAVE TË VENDEVE ANËTARE TË ORGANIZATËS SË TRAKTATIT TË ATLANTIKUT TË VERIUT DHE TË VENDEVE PARTNERE TË KËSAJ ORGANIZATE NË STËRVITJEN E PËRBASHKËT “DEFENDER EUROPE 21”

I. QËLLIMI I PROJEKTAKTIT DHE OBJEKTIVAT QË SYNOHEN TË ARRIHEN

Qëllimi i projektligjit është të lejojë zhvillimin dhe pjesëmarrjen e forcave ushtarake të vendeve anëtare të Organizatës së Traktatit të Atlantikut të Veriut dhe të vendeve partnere të kësaj organizate.

Në kuadër të bashkëpunimit të vendeve aleate dhe nën udhëheqjen e palës amerikane do të zhvillohen manovra dhe misione stërvitore për të rritur kapacitetet mbrojtëse dhe bashkëpunimin e forcave të armatosura të secilit vend gjatë operacioneve të përbashkëta.

Qëllimi i pjesëmarrjes së Forcave të Armatosura të Republikës së Shqipërisë në paketën e stërvitjeve “*Defender Europe 21*”, është demonstrimi i aftësive të Forcave të Armatosura, për të pritur, koordinuar dhe për t’u stërvitur e trajnuar me forcat amerikane dhe të NATO-s, në aktivitete/operacione të përbashkëta, në një ambient operacional kompleks, në poligone, terrene stërvitore.

II. VLERËSIMI I PROJEKTAKTIT NË RAPORT ME PROGRAMIN POLITIK TË KËSHILLIT TË MINISTRAVE, ME PROGRAMIN ANALITIK TË AKTEVE DHE DOKUMENTE TË TJERA POLITIKE

Projektligji nuk është parashikuar në programin e përgjithshëm analitik të projektakteve, për vitin 2021, për Ministrinë e Mbrojtjes.

III. ARGUMENTIMI I PROJEKTAKTIT LIDHUR ME PËRPARËSITË, PROBLEMATIKAT, EFEKTET E PRITSHME

Kjo stërvitje zhvillohet në kuadër të bashkëpunimit me palën amerikane. Komanda e Ushtrisë Amerikane në Evropë (USAEUR) do të drejtojë paketën e

stërvitjeve të koduar “*Defender Europe 21*”. Në këtë paketë do të jetë pjesëmarrja e forcave aleate dhe partnere, si: Kanadaja, Bosnjë dhe Hercegovina, Kroacia, Greqia, Kosova, Mali i Zi, Maqedonia e Veriut, Britania e Madhe, Çekia, Hungaria, Rumania, Bullgaria, Gjeorgjia, Turqia etj.

Zhvillimi i stërvitjes dhe pjesëmarrja e një numri të madh trupash ushtarake në këtë stërvitje do të rrisin bashkëpunimin ndërmjet vendeve. Duke realizuar me sukses angazhimet e marra përsipër në këtë projektligj, vendi ynë tregon se është i aftë të bashkëpunojë e të zhvillojë stërvitje të rëndësishme dhe me numër të madh trupash e mjetesh.

Qëllimi i pjesëmarrjes së FARSH-it në paketën e stërvitjeve “*Defender Europe 21*” është demonstrimi i aftësive të Forcave të Armatosura të Republikës së Shqipërisë, për koordinimin, pritjen e forcave amerikane dhe krijimin e infrastrukturës së nevojshme për trajnim të përbashkët me palën amerikane në disa disiplina në një aktivitet operacional shumë kompleks. Gjithashtu, synohet të testohen procedurat kombëtare në koordinimin me autoritetet e tjera të vendit për përdorimin e aeroporteve, porteve, hapësirës ajrore dhe detare, procedurat për kalim transit në territorin e vendit tonë, si dhe procedurat tona kombëtare si *Host Nation*.

Stërvitja “*Defender Europe 21*” ndahet në disa stërvitje me tematikë më të kufizuar. Forcat Ushtarake të Republikës së Shqipërisë do të marrin pjesë me 960 efektivë në komponentët e mëposhtëm të stërvitjes:

- 784 efektivë në stërvitjen “*Immediate Response 21*” (17 maj - 2 qershor);
- 72 efektivë në stërvitjen “*Saber Guardian 21*” (16 maj - 10 qershor);
- 104 efektivë në stërvitjen “*Astral Knight 21*” (13 maj - 21 maj).

Pjesëmarrja e FARSH-it në këtë paketë stërvitjesh ndikon në rritjen e aftësive teknike dhe operacionale të trupave tanë dhe veçanërisht të Grup-Batalionit të Lehtë të Këmbëtorisë dhe Qendrës së Kontroll-Raportimit të FA. Ndërveprueshmëria, integrimi i strukturave tona dhe zhvillimi i aktivitetit të përbashkët stërvitor do të përcjellë mesazhe me impakt strategjik në fushën e bashkëpunimit, sigurisë dhe mbrojtjes.

Komanda e Ushtrisë Amerikane në Evropë po planëzon të dislokojë në vendin tonë përafërsisht 3100 efektivë për zhvillimin e stërvitjeve të sipërpërmendura.

Strukturat dhe elementët e parë të ushtrisë amerikane do të fillojnë të dislokohen në territorin e vendit tonë që në fillim të muajit prill 2021, ku misionet e tyre do të jenë “aktivitetet e informimit” dhe përgatitja e infrastrukturës logjistike për

ngritjen e kampeve fushore në të gjitha vendet e dislokimit dhe terrenet stërvitore të ofruara nga FA-ja.

Zhvillimi i stërvitjes së përbashkët në kohën e përcaktuar do të jetë një sukses për vendin tonë dhe do të tregojë jo vetëm demonstrimin e seriozitetit me partnerët tanë, por edhe aftësinë e përgatitjen e Forcave të Armatosura të Republikës së Shqipërisë për t'iu përgjigjur sfidave të kohës.

IV. VLERËSIMI I LIGJSHMËRISË, KUSHTETUTSHMËRISË DHE HARMONIZIMI ME LEGJISLACIONIN NË FUQI VENDAS E NDËRKOMBËTAR

Projektligji është në përputhje me rendin juridik të brendshëm dhe atë ndërkombëtar. Neni 14, i ligjit nr.9363, datë 24.3.2005, “Për mënyrën dhe procedurat e vendosjes dhe kalimit të forcave ushtarake të huaja në territorin e Republikës së Shqipërisë, si dhe për dërgimin e forcave ushtarake shqiptare jashtë vendit”, të ndryshuar, në pikën 1 të tij, përcakton se:

“1. Vendimi për zhvillimin dhe pjesëmarrjen e forcave ushtarake të huaja në stërvitje të përbashkëta ushtarake ndërkombëtare, në veprimtari të organizuara, të autorizuar ose të drejtuara nga NATO-ja, Bashkimi Evropian apo vendet e tjera, në territorin e Republikës së Shqipërisë, për numër të përgjithshëm pjesëmarrësish, merret:

- a) deri në 500 veta, me urdhër të ministrit të Mbrojtjes;
- b) mbi 500-1000 veta, me vendim të Këshillit të Ministrave;
- c) mbi 1000 veta, me ligj nga Kuvendi.”.

Meqenëse në stërvitje do të marrin pjesë 3100 (tre mijë e njëqind) trupa ushtarake, është në kompetencë të Kuvendit marrja e vendimit për zhvillimin e stërvitjes.

Për sa i përket përputhshmërisë me nenin 5, të Kodit Zgjedhor, i cili parashikon:

“Ndalimi i përdorimit të forcave dhe strukturave të posaçme

1. Forcat komando dhe forcat e tjera të ushtrisë ndalohen që të përdoren gjatë gjithë fushatës zgjedhore, përveçse me urdhër me shkrim të ministrit që mbulon rendin publik dhe ministrit të Mbrojtjes, kur këto forca nevojiten për ruajtjen e objekteve të rëndësisë së veçantë, në zëvendësim të punonjësve të Policisë së Shtetit ose në zbatim të detyrimeve ndërkombëtare. Një kopje e urdhrimit me shkrim i dërgohet menjëherë KQZ-së.

2. Ndalohet përdorimi i forcave komando dhe i forcave të tjera të ushtrisë për ruajtjen e objekteve që kanë lidhje me zgjedhjet.
3. Forcat e ushtrisë ndalohen të kryejnë ushtrime ose manovra ushtarake jashtë reparteve ose vendeve të dislokimit të tyre gjatë gjithë fushatës zgjedhore.
4. Në të gjitha llojet e zgjedhjeve ndalohet përdorimi ose pjesëmarrja e punonjësve apo strukturave të Shërbimit Informativ Shtetëror.”,

shprehemi se të gjitha veprimet e operacionet paraprake para datës 25.4.2021 do të jenë të një natyre planëzuese dhe logjistike dhe do të zhvillohen brenda reparteve. Edhe nga palët e huaja është marrë garanci që asnjë veprim ose manovër nuk do të zhvillohet jashtë reparteve para datës 25.4.2021. Manovrat e mirëfillta stërvitore do të fillojnë në datat e ilustruara në pjesën III të relacionit, pra, kryesisht në muajin maj. Periudha para këtyre datave është parapërgatitore për të garantuar zhvillimin me sukses të akomodimit, logjistikës dhe zhvillimit të stërvitjes në përgjithësi.

Për sa më sipër, miratimi i këtij projektligji nuk cenon asnjë dispozitë të kuadrit ligjor të Republikës së Shqipërisë.

V. VLERËSIMI I SHKALLËS SË PËRAFRIMIT ME *ACQUIS COMMUNAUTAIRE* (PËR PROJEKTAKTET NORMATIVE)

Projektligji nuk synon përafrimin me ndonjë *acquis* të Bashkimit Evropian.

VI. PËRMBLEDHJE SHPJEGUESE E PËRMBAJTJES SË PROJEKTAKTIT

Projektligji përbëhet nga 9 (nëntë) nene.

Në nenin 1 parashikohet zhvillimi dhe pjesëmarrja e forcave të armatosura të vendeve anëtare të Organizatës së Traktatit të Atlantikut të Veriut dhe të vendeve partnere të kësaj organizate (në vijim, trupa aleate), në stërvitjen e përbashkët “*Defender Europe 21*”, në kuadër të bashkëpunimit shumëpalësh. Bazuar në shkronjën “c”, të pikës 1, të nenit 14, të ligjit nr.9363, datë 24.3.2005, “Për mënyrën dhe procedurat e vendosjes dhe kalimit të forcave ushtarake të huaja në territorin e Republikës së Shqipërisë, si dhe për dërgimin e forcave ushtarake shqiptare jashtë vendit”, të ndryshuar, kompetenca për zhvillimin dhe pjesëmarrjen e forcave ushtarake të huaja në këtë stërvitje të përbashkët është e Kuvendit, duke qenë se në stërvitje do të marrin pjesë mbi 1000 (një mijë) veta.

Stërvitja që po miratohet me këtë projektligj është në kuadër të bashkëpunimit të vendeve aleate në rastin e një agresioni të jashtëm. Kjo stërvitje do të evidentojë kapacitetet e përgjigjes së aleateve dhe lehtësimin e sigurimit të pikave kyçe të mbrojtjes kombëtare, duke mundësuar një transitim sa më të lehtë për trupat aleate.

“*Defender Europe 21*” zhvillohet në të gjitha vendet e Ballkanit dhe garanton bashkëpunimin ndërmjet këtyre vendeve dhe forcave amerikane, të cilat do të mund të vijnë në ndihmë në rast të një agresioni nga një forcë e huaj armike.

Siç dihet, mbrojtja kolektive është një koncept i parashikuar nga neni 5, i Traktatit të Atlantikut të Veriut, i nënshkruar në Londër, më 19 qershor 1951, dhe ratifikuar nga ana e Republikës së Shqipërisë me ligjin nr. 10100, datë 26.3.2009. Konkretisht, ky koncept shtjellohet në nenin 5, të traktatit, i cili parashikon, sa më poshtë vijon:

“Palët bien dakord se një sulm i armatosur kundër një apo më shumë prej tyre në Evropë apo në Amerikën e Veriut do të quhet si sulm kundër të gjitha atyre dhe si pasojë bien dakord që, nëse ndodh një sulm i tillë, secila nga ato, në ushtrim të së drejtës së vetëmbrojtjes kolektive apo individuale të njohur nga neni 51 i Kartës së Kombeve të Bashkuara, do të ndihmojë palën apo palët e sulmuara në këtë mënyrë duke ndërmarrë menjëherë, individualisht dhe në bashkërendim me palët e tjera, ato veprime që i vlerëson si të nevojshme, përfshirë këtu përdorimin e forcave të armatosura, për të rivendosur e ruajtur sigurinë në zonën e Atlantikut të Veriut.

Çfarëdo sulmi i tillë i armatosur dhe të gjitha masat e marra si rrjedhojë e tij do t’i njoftohen menjëherë Këshillit të Sigurimit. Masa të tilla do të përfundojnë kur Këshilli i Sigurimit të ketë marrë masat e nevojshme për të rivendosur e ruajtur paqen dhe sigurinë ndërkombëtare.”.

Për thjeshtësimin e bashkëveprimit të forcave të armatosura të shteteve të ndryshme anëtare të organizatës së Traktatit të Atlantikut të Veriut, edhe në raste të tilla, Komanda e Ushtrisë Amerikane në Evropë ka propozuar zhvillimin e stërvitjes “*Defender Europe 21*”.

Në nenin 2 parashikohet lejimi i hyrjes në territorin e Republikës së Shqipërisë të 3100 (tre mijë e njëqind) trupave aleate, pjesëmarrës në stërvitje.

Në nenin 3 përcaktohet qëllimi i kësaj stërvitjeje, i cili është realizimi i operacioneve dislokuese nëpërmjet tokës, detit dhe ajrit, si edhe testimi i infrastrukturës mbrojtëse të vendit tonë në rast të misionëve të mbrojtjes kolektive dhe ndihmës së ndërsjellë të vendeve aleate.

Në nenin 4 përcaktohet periudha e zhvillimit të stërvitjes dhe rajonet e zhvillimit të saj. Stërvitja “*Defender Europe 21*” do të zhvillohet në periudhën 26 prill – 20 qershor 2021, në Komandat e Forcave Tokësore, Ajrore dhe Detare, në garnizonin “Skënderbej”, bazën ajrore të Farkës, bazën ajrore të Kuçovës dhe në poligonet stërvitore të Bizës dhe Fekenit, si dhe në rrugëkalimet ajrore e tokësore për në këto rajone.

Gjithashtu, palëve pjesëmarrëse në stërvitje do t’i vihen në dispozicion edhe hapësira detare e ajrore, për shkak se mjetet do të lëvizin në to pa u kufizuar në zonat ushtarake.

Në nenin 5 përcaktohet numri i trupave ushtarake dhe i mjeteve që do të përdoren në stërvitje. Në këtë stërvitje do të angazhohen 3100 (tre mijë e njëqind) trupa ushtarake të vendeve aleate. Mjetet do të jenë, si më poshtë vijon:

1. 12 helikopterë shumërolësh dhe MEDEVAC;
2. 6 sisteme raketash “Patriot”;
3. 1000 automjete të ndryshme (jo luftimi) transporti mallrash, personeli dhe mjete xheniere;
4. 10 mjete detare: 2 LSV; 2 *army* MCS; 1 T=EPF; 1 UK *point class vessel*; 1 *navy causeaway ferry*, si dhe 3 mjete të tjera;
5. Avionë transporti për personelin dhe mallrat;
6. 25 mjete fluturuese që do të marrin pjesë në misionin *Astral Knight*, pjesë e “*Defender Europe 21*”:
  - a) 10 avionë F15;
  - b) 2 avionë F16;
  - c) 2 avionë F35 (1 italian, 1 amerikan);
  - ç) 3 avionë tip KC-135, për furnizim në ajër;
  - d) 7 helikopterë për kërkim-shpëtim;
  - dh) 1 avion patrullimi C 130.

Në nenin 6 përcaktohet statusi që do të kenë trupat aleate që do të vijnë për të marrë pjesë në stërvitje. Këto trupa, gjatë hyrjes, qëndrimit dhe daljes nga territori i Republikës së Shqipërisë, do të kenë statusin e parashikuar në marrëveshjen ndërmjet palëve të Traktatit të Atlantikut të Veriut, për statusin e forcave të tyre, nënshkruar në Londër, më 19 qershor 1951, dhe të ratifikuar nga Kuvendi i Republikës së Shqipërisë me ligjin nr.10101, datë 26.3.2009.

Në nenin 7 parashikohet shoqërimi i trupave të vendeve aleate. Gjatë hyrjes, qëndrimit e daljes nga territori i Republikës së Shqipërisë, trupat do të shoqërohen nga njësi të armatosura të Forcave të Armatosura të Republikës së Shqipërisë.

Në nenin 8 përcaktohen organet përgjegjëse për zbatimin e këtij ligji. Do të ngarkohen ministri i Mbrojtjes, ministri i Brendshëm dhe ministri i Infrastrukturës dhe Energjisë për zbatimin e këtij ligji. Ministrinë e tjera, përveç asaj përgjegjëse për mbrojtjen, janë ngarkuar me zbatimin, sepse do të mundësojnë aksesin e trupave dhe përdorimin e infrastrukturave civile për aksesin e trupave dhe të mjeteve.

Pra, Ministria e Brendshme, duke qenë përgjegjëse për menaxhimin e kufijve, do duhet të lehtësojë kalimin e trupave dhe mjeteve nëpër pikat e kontrollit kufitar. Ndërsa Ministria e Infrastrukturës dhe Energjisë do duhet të vendosë në dispozicion infrastrukturën kritike, si porti i Durrësit dhe aeroporti “Nënë Tereza”, si për hyrjen në Shqipëri të trupave, por edhe për përdorimin e tyre nga mjetet e Forcave të Armatosura të vendeve aleate.

Në nenin 9 përcaktohet hyrja në fuqi e këtij akti, i cili do të hyjë në fuqi 15 ditë pas botimit në “Fletoren zyrtare”.

VII. INSTITUCIONET DHE ORGANET QË NGARKOHEN PËR ZBATIMIN E AKTIT

Për zbatimin e këtij akti ngarkohen ministri i Mbrojtjes, ministri i Brendshëm dhe ministri i Infrastrukturës dhe Energjisë.

VIII. PERSONAT DHE INSTITUCIONET QË KANË KONTRIBUAR NË HARTIMIN E PROJEKTAKTIT

Projektligji është hartuar nga Ministria e Mbrojtjes dhe Shtabi i Përgjithshëm i Forcave të Armatosura.

IX. RAPORTI I VLERËSIMIT TË TË ARDHURAVE DHE SHPENZIMEVE BUXHETORE

Projektligji nuk ka efekte financiare për buxhetin e shtetit.

Për sa u përket kostove financiare që mbart zhvillimi i këtyre stërviqeve, FARSH-i ka për detyrim vendosjen në dispozicion të infrastrukturës stërvitore, mjetet tokësore, detare dhe ajrore. Shpenzimet për palën amerikane dhe vendet e tjera pjesëmarrëse, të cilat do të hyjnë në territorin e Republikës së Shqipërisë do të mbulohen nga vetë palët. Pala jonë ka detyrimin për mbulimin e shpenzimeve për forcat dhe mjetet tona pjesëmarrëse. Kosto e përafërt për pjesëmarrjen në këto stërviqe (karburant, lubrifikant) është rreth 436,712 euro,

sipas tabelës bashkëlidhur. Këto kosto do të përballohen nga buxheti i alokuar për Ministrinë e Mbrojtjes për vitin 2021.

KËSHILLI I MINISTRAVE

Nr.	Forca	Karburant/amortizim; municione; kancelari;medikamente, materiale për DVD	Ushqim	Total
1.	Forca Tokësore	190,000	48,360	238,360
2.	Forca Detare	56,000	----	56,000
3.	Forca Ajrore	110,000	----	110,000
4.	Komanda Mbështetëse	8,450	----	8,450
5	“IR” Bizë	1,800	----	1,800
6.	DVD	17,380	----	17,380
7.	“DE” CPX CAX	4,720	----	4,720
Total			<u>436, 712 EURO</u>	